

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl İnsan Hakları Kurulu Başkanlığı

SAYI : B054VLK4340300/521-12139
KONU : Baz İstasyonları Kararı

08/03/2010

Valiliğimiz İl İnsan Hakları Kuruluna yapılan başvurularda, yerleşim yerlerinde kurulan GSM Baz istasyonlarının insan sağlığı üzerinde olumsuz etkilerinin bulunduğu ve bunun sağlık hakkı ile güvenli ve sağlıklı çevrede yaşam hakkı ihlali olduğu iddia edilmiştir.

İl Kurulumuzun 21.12.2009 tarihli toplantısında; toplanan bilgi ve belgeler doğrultusunda yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda,

Başvuru konusu, yerleşim yerlerinde kurulan GSM Baz istasyonlarının insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri ve bunun sağlık hakkı ile güvenli ve sağlıklı çevrede yaşam hakkı ihlali iddiaları ile ilgili İl Kurulumuzca; var olan ulusal ve uluslar arası belgeler, uygulamayı yapan kuruluşların bilgi ve belgeleri ile uygulama hakkında yapılan bilimsel çalışmalar ve Üniversitelerin, ilgili meslek örgütlerinin teknik ve hukuki görüşleri incelenmiş ve aşağıdaki değerlendirme yapılmıştır.

Şikayete konu olan Uygulamaların Anayasal normlara ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 25. maddesine uygun olmadığı, bu nedenle doğurduğu telafisi zor sorunların çözümüne de örnek teşkil etmek amacıyla;

- **Küçük çocukların, gençlerin ve hamilelerin kablosuz telefon ve cep telefonu kullanımının mümkün olduğunca kısıtlanması gerektiği,**
- **Okul, kreş, hastane, fabrika vb. toplu yaşamların bulunduğu yerlerde baz istasyonlarının kurulmasının sakıncalı olduğu,**
- **Sağlık Bakanlığı'nın elektromanyetik dalgaların insan sağlığı üzerindeki riskleri konusunda halkı bilgilendiren, sağlık şikâyetleri ve rahatsızlıklarını istatistik verilere dönüştüren, tanı ve tedavi kapsamlı bir merkez kurması gerektiği ve sözü edilen merkezlerin DSÖ ve benzeri uluslararası kurumlarla koordineli çalışacak biçimde yapılandırılması,**
- **Baz istasyonlarını kurma kararında halkın duyarlılığı ve estetiğin göz önüne alınması,**
- **Cep telefonu operatörlerinin baz istasyonlarını kurma konusunda var olan ulusal ve uluslar arası teamül ve düzenlemelere özen göstermelerinin yasal ve toplumsal bir sorumlulukları olduğu,**
- **Toplum sağlığı ve bireylerin başta sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama haklarının temininden sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşlarına bu temel görev ve sorumluluklarının bilinci ile hareket etmeleri gerektiği,**

Hususlarında tedbirler alınmasına ve uygulamaların temel insan haklarında ihlallere yol açmasının engellenmesi konusunda gerekli düzenlemelerin ve denetimlerin yapılmasının ilgili birimlere iletilmesine oy birliği ile karar verilmiş olup, söz konusu 21.12.2009 tarihli ve 82/2 no.lu karar ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi arz ve rica ederim.

Mustafa ALTINTAŞ
Vali a.
Vali Yardımcısı
İl İnsan Hakları Kurulu Başkanı

EK: Karar (7 sayfa)

DAĞITIM

- Başbakanlık
(İnsan Hakları Başkanlığına)
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
(İstanbul Bölge Müdürlüğüne)
- Avea İletişim Hizmetleri A.Ş.Genel Müdürlüğü
Abdi İpekçi Cad. No:75 34367 Maçka
- Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş
Turkcell Plaza, Meşrutiyet Cad. No: 71, Tepebaşı
- Vodafone Telekomünikasyon A.Ş
Vodafone Plaza Büyükdere Cd. No:67 Maslak 34398 İstanbul

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İnsan Hakları İl Kurulu Başkanlığı

KARAR TARİHİ : 21/12/2009

KARAR SAYISI : 82/2

KONU : Yerleşim Yerlerinde Kurulan GSM Baz İstasyonlarının İnsan Sağlığı Üzerindeki Olumsuz Etkileri

İDDİA:

Valiliğimiz İl İnsan Hakları Kuruluna yapılan başvurularda, yerleşim yerlerinde kurulan GSM Baz istasyonlarının insan sağlığı üzerinde olumsuz etkilerinin bulunduğu ve bunun sağlık hakkı ile güvenli ve sağlıklı çevrede yaşam hakkı ihlali olduğu iddia edilmiştir.

DEĞERLENDİRME:

Başvurular gereği için ilgili kurum olan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu İstanbul Bölge Müdürlüğüne yazılmış, söz konusu kurum tarafından başvurular ile ilgili incelemelerin yapıldığı ve müracaat sahiplerine yapılan işlem hakkında bilgi verildiği anlaşılmıştır.

Ancak bu konudaki başvuruların genel olarak incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla; 27.07.2009 tarihli İl Kurulu toplantısında alınan karar üzerine “**GSM Baz İstasyonunun yerleşim yerinde kurulmasının insan sağlığı üzerindeki etkileri**” konusunda İstanbul Tabip Odası Başkanlığı, İstanbul Elektrik Mühendisleri Odası Başkanlığı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü, Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörlüğü, Avea İletişim Hizmetleri A.Ş.Genel Müdürlüğü, Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş, Vodafone Telekomünikasyon A.Ş.’den konu ile ilgili görüş istenmiştir.

28.09.2009 tarihli İl Kurulu toplantısında; gelen görüşlerin incelenmesi ve araştırılması için İl Kurulu üyelerinden Dr.Hüseyin DEMİRDİZEN, Doç.Dr.Ozan ERÖZDEN ve Bülent CAYMAZ görevlendirilmiş olup, inceleme sonucundan düzenlenen raporda:

Baz istasyonları ve elektromagnetik dalgalar sağlık hakkı ile güvenli ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına tehdit oluşturmaktadırlar.

Çünkü

Baz istasyonları tarafından da yayımlanabilen mikrodalgaların dokulara iki temel etkisi bulunmaktadır:

- Mikrodalga dokuları ısıtır. (termal etki)
- Mikrodalga hücrelerin kimyasını bozar (termal olmayan ya da kimyasal etki)

M.14
2009 X
1
D.Ö. AT Kadime
man. TT

Mikrodalgaların özellikle ikinci etkisi, yani hücrelerin kimyasını bozarak oluşturduğu etki insan sağlığı açısından önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalarda hücrelerin kimyasal etkiye maruz kalması ile şu sonuçların meydana gelebileceği saptanmıştır:

- Hücrelerde büyük moleküllerin (proteinler vb.) deforme oluşu.
- Hücre zarlarının birbirine yapışması.
- Hücre zarlarında delikler açılması (elektro-porasyon)
- Ca-ATPaz ve Na-K-ATPaz enzimlerinin bozulması sonucu hücre dışına Ca⁺⁺, Na⁺ ve K⁺ kaçıışı.
- Sinir zarlarının bozulması: Sinir zarlarının bozulması ile REM uykusu adı verilen rüya görmenin azalışı, EEG değişimleri, uykusuzluk, sinirlilik, unutkanlık, depresyon, başağrısı, başdönmesi, Alzheimer, Parkinson, Multipl Skleroz gibi dejeneratif beyin hastalıkları meydana gelir.
- Hücre enzimlerinde bozulmalar.
- DNA tahribi

Bir bilinmeyen olarak insanlığın karşısına çıkan baz istasyonları ile ilgili olarak yoğun şekilde araştırmalar devam ettirilmektedir. Bu araştırmalardan sonuçları açıklanan bazıları şunlardır:

- İngiltere'de bulunan NRPB (Ulusal Radyasyondan Korunma Komitesi), 100 kHz üzerindeki mikrodalgaları kanser yapıcı olarak ilan etmiştir. (Doll raporu)
- Dört Kuzey ülkesi ve Güneydoğu İngiltere'de yapılan bir çalışmada cep telefonu kullananlarda 10 yıl içinde beyin tümörü gelişme riskinin, kullanmayanlara göre anlamlı olarak yüksek bulunduğu bildirilmiştir. (Lahkola A, Auvinen A, Raitanen J, Schoemaker MJ, et al. (2007): Mobile phone use and risk of glioma in 5 North European countries. Int J Cancer 120:1769-1775.).
- Hardell ve arkadaşları da çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşmış ve akustik nörom ve gliom görülme riskinin arttığını saptamışlardır. (Hardell LO, Carlberg M, Söderquist F, Hansson Mild K, et al. (2007): Long-term use of cellular phones and brain tumours - increased risk associated with use for > 10 years. Occup Environ Med published online 4 Apr 2007; doi:10.1136/oem.2006.029751).
- Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan EPA (ABD. Çevre Koruma Ajansı) da mikrodalgaların kanser yapıcı özelliği bulunduğunu ilan etmiştir.
- Amerika Birleşik Devletleri/Seattle'daki Washington Üniversitesi'nde Dr. Billy Guy tarafından 5 yıldır süren yapılan araştırmalarda, düşük dozdaki mikrodalgaların sıçanlarda kansere yol açtığı tespit edildi ve bu sonuçlar EPA tarafından onaylandı.
- Amerika Birleşik Devletleri/John Hopkins Hastanesi'nde gerçekleştirilen bir çalışmada New York telefon işçilerinde lösemi, lenfom ve beyin tümörü hastalıklarının yoğun olarak görüldüğü tespit edilmiştir.
- Belçika'da A Maes baz istasyonu altında 2 saat bırakılan insan kan hücrelerinde kromozom kırıkları meydana gelmiştir.
- Dr. Grahame Blackwell 2005 yılında yapmış olduğu bir literatür taramasında baz istasyonlarına ilişkin şu bulgulara ulaşmıştır:
 - Baz istasyonları insanların yaşadığı yerlerde 300 metreden daha yakına konmamalıdır. (Santini et al. Pathol Biol (Paris) 2002; 50: 369 - 73)
 - Baz istasyonları insanlarda baş ağrısı, kas yorgunluğu/ağrısı, sersemlik yakınmalarına depresyona eğilim, konsantrasyon güçlüğü ve kardiyovasküler sorunlara yol açmaktadır.

M.14
KTS
Dokuz
S. O.k.
AT
Kedemçe
Per
Amir

- Baz istasyonlarına 350 metre uzaklık içinde yaşayanlarda kanser insidansının dört kat fazla bulunmuştur. (Danny Wolf. International Journal of Cancer Prevention. V.1 No.2, April 2004.)
- Almanya'da yapılan bazı çalışmaların sonuçları:
 - Baz istasyonu kurulduktan sonra 5 yılda kanser vakalarında anlamlı bir artış gözlenmiştir. (Eger H., Neppe F. Umwelt Medizin Gesellschaft 2009; 22 (1): 55 – 60)
 - 1994 – 2004 yılları arasında baz istasyonlarına 400 metreden yakın oturanlarda kötü huylu tümör gelişimi 3 kat fazladır. (Eger H et al. Umwelt Medizin Gesellschaft 2004; 17 (4): 326 – 332)
 - Baz istasyonlarına yakın oturanlarda sağlık sorunları, oturmayanlara göre daha fazla bulunmuştur. (Blettner M. Et al. Occup Environ Med. 2009; 66 (2): 118 – 123)
- İstanbul/Aksaray'da bulunan bir banka şubesinin bütün çalışanlarında meydana gelen KBB. rahatsızlıkları sonucunda İstanbul 1. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 1999/406 D. İş sayılı dosyasında yapılan bilirkişi incelemesi ile meydana gelen rahatsızlıkların banka şubesinin karşısında bulunan baz istasyonundan kaynaklandığı ve hatta cama yakın oturan personelin daha fazla etki altında kalarak rahatsızlıklarının diğerlerine göre arttığı tespit edilmiştir.
- İstanbul/Bağdat Caddesi'nde bulunan baz istasyonları ile ilgili TÜBİTAK'a başvuran bir yurttaşın yaptırdığı inceleme sonucunda, bu bölgede bulunan baz istasyonlarının yanında en fazla 2 saat 45 dakika kalılabileceği belirlenmiştir.

Baz istasyonları konusunda dünyanın değişik bölgelerinde mevcut uygulamalar şöyle sıralanabilir:

- Çin Hükümeti Uluslararası Non-İyonizan Radyasyondan Korunma Komisyonu (ICNIRP -International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection) limit değerlerini yüksek bularak, kendi bilim İnsanlarının görüşü doğrultusunda ülke sınır değerlerini oluşturmuştur. Nitekim Çin 900 MHz frekansı için, 41 V/m'lik ICNIRP değeri yerine 12 V/m'yi, İsveç 4 V/ m'yi, İsviçre 3,88 V/m'yi, İtalya 6 V/m'yi, Macaristan, Rusya, Polonya ve Bulgaristan ise 6,14 V/m'yi sınır değer almışlardır.
- Liechtenstein'da, ülkedeki tüm baz istasyonlarının EM alan seviyelerinin azaltılması ve halen 4 V/m olan sınır değerinin, 2012 yılına kadar 0.6 V/m'yi geçmeyecek şekilde düzenlenmesi karara bağlanmıştır.
- Fransa Belediye Başkanları Birliği, 2009 yılı yazında maruz kalınan EM alanları azaltmaya yönelik çalışma başlatacağını açıklamıştır.

Yüksek olduğu tüm Avrupa'da tartışılan ICNIRP limitleri, ülkemizde Dr. Seyhan'ın katıldığı Telekomünikasyon Kurumu (TK) toplantılarında 900 MHz'de tek operatör için 10,23 V/m, toplam alan için 41,25 V/m; 1800 MHz'de tek operatör için 14,47 V/ m, toplam alan için 58,34 V/m, olmak üzere 12 Temmuz 2001 tarihli Telekomünikasyon Kurumu (TK) Yönetmeliği ile yasalaşmıştır.

Aynı yönetmeliğe göre 2100 MHz için limit değerler tek operatör için 15 V/m, toplam alan için 61 V/ m olarak yer almaktadır. Toplantılarda Dr. Seyhan TK'na 900 MHz standardı olan 41 V/m yerine 4 V/m'nin, 1800 MHz için de 6 V/m'nin sınır değer alınmasını önermiştir.

M.A. f.
D.C.X

ATS
Munk

O.k

3

Kedemçe
Ba

Am.
TT

Dr. Nesrin Seyhan'ın üyesi olduğu ve hazırlanmasında görev aldığı Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) Elektromanyetik Alanlar Uluslararası Danışma Komitesinin Mayıs 2006 tarihli "Bilimsel Belirsizliklerin Olduğu Durumlarda Halk Sağlığı" (Framework Guiding Public Health Policy Options in Areas of Scientific Uncertainty) başlıklı raporunda; Baz istasyonlarının çocukların bulunduğu hastane, çocuk bahçesi, kreş ve okul gibi yerlere veya yakınlarına kurulmasından sakınılmasını, baz istasyonlarını kurma kararında halkın duyarlılığı ve estetiğin göz önüne alınmasını, cep telefonu operatörleri ile çevrede oturanlar arasında baz istasyonu kurulmadan önce bir anlaşmanın olmasına önem verilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Türkiye'deki GSM Baz istasyonlarında oluşan elektrik alan şiddeti yönetmelikte belirlenen limit değerlere uygun olması zarar ihtimalini ortadan kaldırmamaktadır. 1998 yılında Uluslararası Non-İyonizan Radyasyondan Korunma Komisyonu (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection - ICNIRP)'nunca halkı ve çalışanları korumaya yönelik uluslararası standartlar oluşturulmuştur. Standartların oluşturulmasında radyasyonun yalnızca ısı etkisi göz önüne alınmış, canlılar üzerindeki diğer biyolojik etkileri dikkate alan standartları henüz oluşturulamamıştır.

Birçok ülkede ICNIRP nin belirlediği limit değerlere kuşku ile bakılmaktadır. Çin, Rusya, Bulgaristan, Avusturya, Macaristan, İsveç, İsviçre İtalya gibi çeşitli ülkelerde ICNIRP'nin "zararsız" olarak kabul ettiği değerler insan sağlığına zararlı addedilerek, sağlık etkileri açısından çok daha düşük sınır değerler kabul edilmiştir.

Gazi Üniversitesi Noniyonizan Radyasyondan Korunma Merkezi tarafından 900 MHz standardı için 4 V/m'nin, 1800 MHz için de 6 V/m'nin limit değer alınması önermiştir. Bu konuda dikkatli ve hassas uygulamalar yapan ülkeler dikkate alınarak 900 MHz, 1800 MHz ve 2100 MHz limit değerlerine ilişkin yönetmeliğin yeniden düzenlenmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Baz istasyonları ve cep telefonları kaynaklı elektromanyetik dalgaların başta çocuklar olmak üzere insanlarda ve pek çok sağlık sorununa yol açtığı, kullanım yaygınlığı ve giderek artan eğilim ve teknolojiler ile toplum sağlığını tehdit etmektedir. ortaya çıkan sağlık riskleri kullanım süresi ve kaynağa yakınlığa göre arttığı anlaşıldığından baz istasyonlarının kurulduğu yerler ve cep telefonlarının kullanım özellikleri ile ilgili her geçen gün önlemler ve öneriler dikkat çekmektedir. Kullanımın çocuklarda sınırlandırılması, çocuklara yönelik reklam ve tanıtımlara sınırlama getirilmesi SAR değeri düşük cihazların kullanımının yaygınlaştırılması, kulaklık kullanılması, taşınırken ve evde kişiden uzak tutulması vb. öneriler listesi giderek kabarmaktadır.

Bu nedenle var olan bazı uygulamaların temel haklardan sağlık hakkı ile güvenli ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını ihlal edebileceği görülmektedir.

Dünya sağlık Örgütü 2006 tarihli "Elektromanyetik Alanlar ve Kamu Sağlığı, Baz İstasyonları ve Kablosuz Teknolojiler" başlıklı raporunda baz istasyonları ve kablosuz ağlarda yayılan radyo dalgalarının sağlığa herhangi bir zararı olup olmadığını belirlemek için araştırma yapılmasını desteklemektedir. Nitekim yapılan son araştırmalar baz istasyonları ve kablosuz teknolojilerin sağlığa zararlı olduğuna dair bilgilere ulaşmıştır.

Bu bilgiler ışığında elektromanyetik alanların insan sağlığına kimyasal etkileri vardır. Bu etkiler yorgunluk, baş ağrısı, uykusuzluk, seslere aşırı duyarlılık, işitme gücü, görme

4

AT

Ber Kabay

m.

m. A.

bozuklukları, alerji, kan basıncında artış, savunma, sinir, kan ve kalp işlevler, beyin salgı bezleri, DNA da hasar ve muhtemel kanserojen etkiden sorumlu tutulmaktadır.

2008 yılında yapılan bir araştırma makalesinde iyonize etmeyen radyasyonun sağlık üzerine etkisine dair geline nokta son derece çarpıcıdır: çocuk çağı lösemisi, beyin tümörleri, nörolojik hastalıklar, meme kanseri, kalp damar hastalıkları ile iyonize etmeyen radyasyon arasındaki ilişkiyi vurgulamaktadır.

Yine Şubat 2009 yılında Almanya'da 30047 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırmaya göre baz istasyonlarının varlığının sağlıklarını olumsuz yönde etkilediğini ve bu etkileri 500 metreden daha yakın oturanlarda diğerlerinden daha fazla olduğu bulunmuştur.

Görünen o ki, teknolojik gelişmeler toplumun yaşam kalitesini yükseltirken gerekli tedbirlerin alınmaması durumunda insan ve toplum sağlığını ciddi biçimde etkilediği açıktır. Unutulmamalıdır ki bilimsel çalışmaların verileri uzun yılların sonucunda ortaya çıkar ki bu edinilen bilgiler belki de buz dağın görünen yüzüdür. Zira 3N teknolojisinin yaşamımıza girmesiyle çok daha yüksek bir manyetik alanla karşı karşıya kalmış bulunmaktayız.

Bu nedenle, dünya bu veriler ışığında kullanılan teknolojiyi insan sağlığına en az zarar verecek şekilde nasıl organize edebiliriz konusu tartışılırken Türkiye'de tablo tamamen farklıdır.

GSM operatörleri sınır tanımaz bir şekilde insan sağlığını ve toplum muhalefetini hiçe sayıp yasal boşluklardan faydalanarak şehir merkezindeki her noktaya aleni yada gizli baz istasyonları kurmaktadır.

Yasal düzenlemeler de bu durumun üzerine tuz biber ekmektedir. 2001 tarihli elektromanyetik alan şiddeti limit değerleri, ölçüm ve denetlemesine ilişkin yönetmelik kuruluş yerlerinin seçiminde il mahalli çevre kurullarının incelemesi ve görüş bildirmesi isteniyordu. Ancak bu yönetmeliği kaldırarak getirilen 16 Mayıs 2009 tarihinde yayınlanan "Elektromanyetik Haberleşme Cihazlarına Güvenlik Sertifikası Düzenlenmesine İlişkin Yönetmelik" ile il mahalli çevre kurulları devre dışı edilmiş, böylece Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tek yetkili haline getirilmiştir. Ancak BTK, konunun uzmanı kişilerin görüş ve önerilerini almamaktadır.

Tüm bu araştırma ve değerlendirmenin sonucunda sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama hakkının olduğu ve bu durumun bu hakka karşı bir tehdit oluşturduğuna ilişkin verilerin olduğu ve bu verilere dayanarak:

- Küçük çocukların, gençlerin ve hamilelerin kablosuz telefon ve cep telefonu kullanımının mümkün olduğunca azaltılmasının özendirilmelidir.
- Okul, kreş, hastane vb. toplu yaşamların bulunduğu yerlerde baz istasyonlarının kurulması sakıncalıdır.
- Sağlık Bakanlığının elektromanyetik dalgaların insan sağlığı üzerindeki riskleri konusunda halkı bilgilendiren, sağlık şikâyetleri ve rahatsızlıklarını istatistik verilere dönüştüren, tanı ve tedavi kapsamlı bir merkez kurması gerektiği ve sözü edilen merkezlerin DSÖ ve benzeri uluslararası kurumlarla koordineli çalışacak biçimde yapılandırılmaları gerekmektedir.

M.A. f. RB O.E. AT 5 Ba. Kaderge Akah TT A

- Baz istasyonlarını kurma kararında halkın duyarlılığı ve estetiğinin göz önüne alınması gerekmektedir.
- Cep telefonu operatörlerinin baz istasyonlarını kurmadan önce çevre sakinleri ile bir mutabakata varması gerekmektedir.

Şeklinde görüş ifade edilmiştir.

SONUÇ :

Başvuru konusu, yerleşim yerlerinde kurulan GSM Baz istasyonlarının insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri ve bunun sağlık hakkı ile güvenli ve sağlıklı çevrede yaşam hakkı ihlali iddiaları ile ilgili İl Kurulumuzca; var olan ulusal ve uluslar arası belgeler, uygulamayı yapan kuruluşların bilgi ve belgeleri ile uygulama hakkında yapılan bilimsel çalışmalar ve Üniversitelerin, ilgili meslek örgütlerinin teknik ve hukuki görüşleri incelenmiş ve aşağıdaki değerlendirme yapılmıştır.

25. Şikayete konu olan Uygulamaların Anayasal normlara ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin maddesine uygun olmadığı, bu nedenle doğurduğu telafisi zor sorunların çözümüne de örnek teşkil etmek amacıyla;

- Küçük çocukların, gençlerin ve hamilelerin kablosuz telefon ve cep telefonu kullanımının mümkün olduğunca kısıtlanması gerektiği,
- Okul, kreş, hastane, fabrika vb. toplu yaşamların bulunduğu yerlerde baz istasyonlarının kurulmasının sakıncalı olduğu,
- Sağlık Bakanlığı'nın elektromanyetik dalgaların insan sağlığı üzerindeki riskleri konusunda halkı bilgilendiren, sağlık şikâyetleri ve rahatsızlıklarını istatistik verilere dönüştüren, tanı ve tedavi kapsamlı bir merkez kurması gerektiği ve sözü edilen merkezlerin DSÖ ve benzeri uluslararası kurumlarla koordineli çalışacak biçimde yapılandırılması,
- Baz istasyonlarını kurma kararında halkın duyarlılığı ve estetiğinin göz önüne alınması,
- Cep telefonu operatörlerinin baz istasyonlarını kurma konusunda var olan ulusal ve uluslar arası teamül ve düzenlemelere özen göstermelerinin yasal ve toplumsal bir sorumlulukları olduğu,
- Toplum sağlığı ve bireylerin başta sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama haklarının temininden sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşlarına bu temel görev ve sorumluluklarının bilinci ile hareket etmeleri gerektiği,

Hususlarında tedbirler alınmasına ve uygulamaların temel insan haklarında ihlallere yol açmasının engellenmesi konusunda gerekli düzenlemelerin ve denetimlerin yapılmasının ilgili birimlere iletilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

Handwritten signatures and initials at the bottom of the page, including "AT" and "U".